GLASILO UČITELJIŠČNIKOV

Resljeva 12

Ljubljana

6. letnik

1963/64 (3)

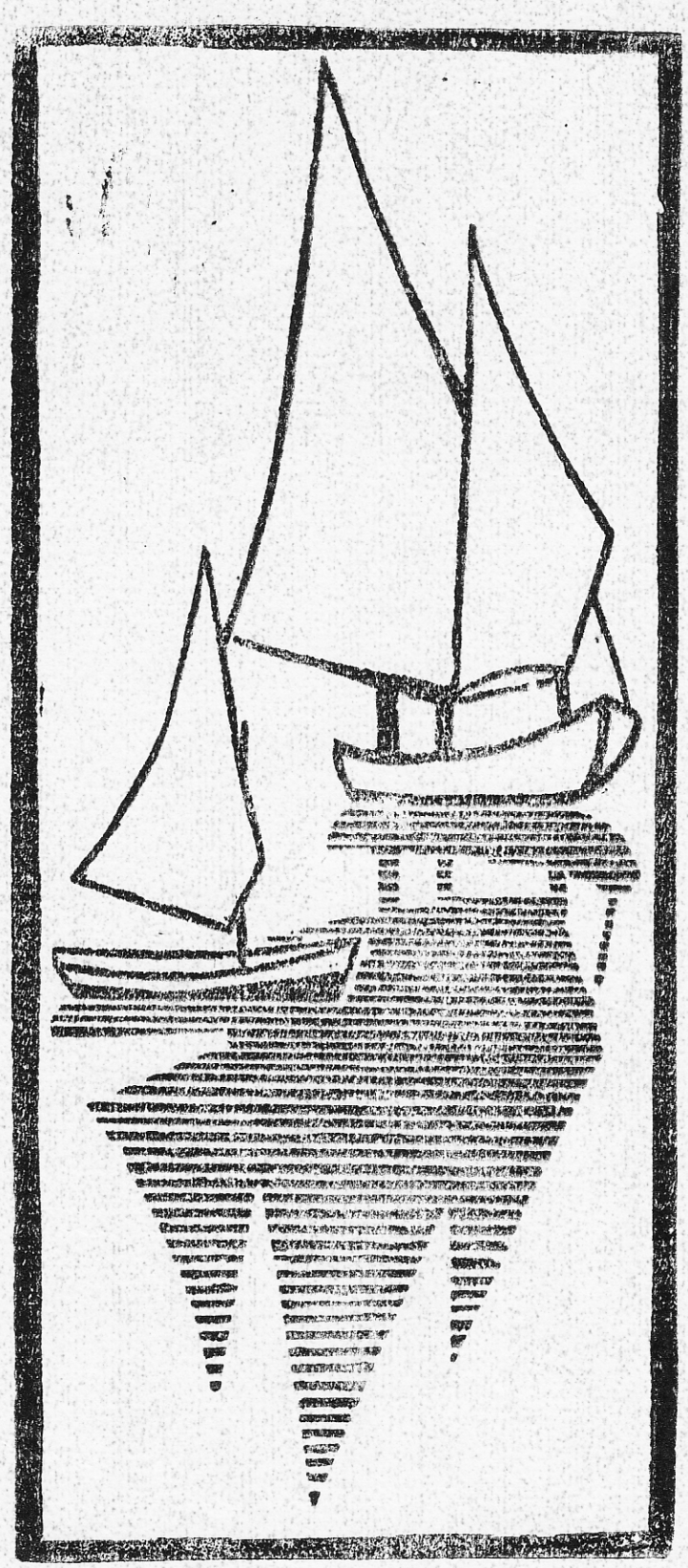

043729
Gimnazija Ledina - knjižnica
Molj 2.0

MOJE PEDAGOŠKE SANJE

Presenetljivo hitro je minila pedagoška praksa meseca februarja v Žireh. Pri meni je stanoval sošolec Peter, prav tako pa sta bili na praksi v Žireh tudi najini sošolki. Tako smo bili kar prijetna družba. Ob delu in v pisanju priprav je čas res hitro minil.

Žirovska šola je precej velika, lepa na zunaj, vendar je še slabo opremljena. Kljub temu ni bilo težav. Učila sva v 4. in 5. razredu. Sodelovala pa sva tudi v predmetnem pouku v višjih razredih; Peter pri telovadbi, jaz pa pri glasbi.

Najbolj sem se bal, kako me bodo učenci sprejeli, kajti tam je veliko mojih nekdanjih tovarišev repetentov in seveda tudi precej "žlahte". Bilo je kar v redu in zadovoljni smo zapustili žirovsko šolo, seveda z novimi pedagoškimi izkušnjami. Vendar le ni bilo vse tako lepo, kot je videti. Koliko težkih trenutkov in kriz sem moral prebiti, preden sem stopil v 8. b razred, naj nam povedo moje pedagoške sanje.

Tisti večer sva se s Petrom odpravila spat kot navadno - ob 11 h. Večer je bil jasen in mrzel - sijala je polna luna. Premislil sem še enkrat, kako bo drugi dan v 8.b in zaspal.

Ponoči zelo pogosto sanjam. Navadno sanjam zelo nenavadne reči: kako letam po zraku, nenadoma mi krila odpovedo, pod mano pa so stene in ostre skale. No, in nekaj podobnega se mi je sanjalo tudi tedaj ...

Po zvonjenju se odpravim v 8. b. Vstopim v razred, vendar se dijaki obnašajo, kot da me ni, kot da me ne vidijo. Kričim, tolčem z nogo ob tla, nič ne pomaga. Toda, glej ga šmenta! Nenadoma se mi zdijo obrazi dijakov tako znani. Saj to so vendar moji sošolci. Seveda, sošolci iz 8. razreda. Hočem jim ves srečen planiti nasproti, jim stisniti roko, pokramljati z njimi, toda nenadoma se spomnim. "Ne Boban! Ti si sedaj njihov učitelj. Pazi, kako se obnašaš, da se ti ne bo maščevalo." Pa se mi je vseeno maščevalo...

Z ledenomrzlim nasmehom nadaljujem pot do katedra in treščim nanj dnevnik.

Razred samo za hip utihne, nato pa je zopet, kot da ni bilo ničesar. Zdi se mi, kot bi se mušica zaganjala v roj razdraženih sršenov. Ne pomaga nič. Verjetno me imajo samo za sošolca.

Ko jim pričnem že očitno presedati, planejo nadme trije "mulci". Mislim, da so vsi trije že tretjič repetenti in mi pravijo: "Ti si pa danes zelo siten." Nato me brez besed primejo za roke in za noge ter me odnesejo iz razreda. Otepam, udarjam levo, desno, vendar brez uspeha...

Ta hip se ves poten zbudim. Mislim, da me je zgrabil krč... Nič ni. Skozi okno sije polna luna, v njenem svitu šele čez čas razločim Petrov obraz, ki ga je luna obsevala z vseh strani. Bil je zbujen, vendar je gledal nekoliko preplašeno.

"Boban, si ga videl?" me je vprašal.

"Videl, koga?" vprašam začudeno.

"Pa tistega, ki me je nekajkrat krepko udaril za vrat! Stavim, da je še tu v sobi."

Pogledam po sobi. Luna sije skozi okno. Nikogar ni.Tedaj pa se mi zasvita. Vendar Petru ne povem ničesar. Pomirim ga z besedami: "Zaspi Peter, kaj ne vidiš, da je danes polna luna. Verjetno te je malce ponosila, pa si z glavo butnil ob posteljo."

Peter je pomirjen zaspal, jaz pa sem še nekaj časa bedel. Premišljeval sem, kako bo v 8.b razredu.

Zjutraj pri zajtrku me je Peter vprašal, če sem ponoči kaj sanjal. Opisal sem mu svoje pedagoške sanje. Bil sem pomirjen, da moje sanje niso imele hujših posledic ter vesel, da so bile to le - sanje.

Slobodan Poljanšek

D O M O T O Ž J E

Prezgodnji september
me zbudil je iz sanj
odvedel me iz doma
v kraj nepoznan.

Sprejelo me mesto je
hrupno megleno -
Pri srcu bilo mi je
težko, ledeno ...

Bili so mi tuji
obrazi, neznani ...
Težko mi živeti bo
v beli Ljubljani.

A misli so moje
vsak dan med gorami,
saj tam je moj dom
mi moji poznani.

KO RAZMIŠLJAM O SEBI ...

Večkrat sem se že vprašala, zakaj razmišljam o sebi vedno zvečer. Mogoče zato, ker je [illegible] manjost zelo zamotana, celo bolj od najhujše matematike, s katero se lahko ukvarjam v jutranjih in v dopoldanskih urah; mogoče zato, ker se (ne zavedam) nehote zavedam, da čez dan nimam na svojem urniku razmišljanja o sebi.

Probleme, ki mi zastavijo pot, najlaže rešim zvečer, četudi me prikrajšajo za marsikatero uro sladkega spanja. Ležem v posteljo, vse naokoli je tiho in premišljujem, kako sem preživela dan, ki se bo zdaj zdaj končal. Nikoli več se ne bo vrnil in čeprav je tudi ta trajal le štiriindvajset ur, ne bom nanj pozabila. Pustil je v meni novo sled, ki je jasna in sveža, prijetna ali neprijetna. Z vso pozornostjo podoživljam vse trenutke, ki sem jih doživela čez dan in večkrat jih šele takrat pra-

vilno razumem, se zavedam njihove vrednosti oziroma nepomembnosti. Lepše je, če ležem spat z zadovoljstvom; mirneje je moje iskanje moči za naslednji dan. Škoda je le, da je veselih in srečnih razmišljanj manj kot težkih, morečih in ubijajočih. Težko rešujem sama probleme, vendar se mi vse tisto, kar sklenem sama, zdi boljše od tujih nasvetov. Mogoče je zaradi tega v meni trohica bahavosti, vendar se temu ne morem odreči. Zdi se mi prav, da delam tako, da najprej poslušam glas svoje duše. Zavedam se, da se za svoje probleme v razmišljanju veliko bolj potrudim, kot pa za probleme, ki tarejo nekoga drugega. S tem pa ne bi hotela reči, da sem egoist. Če si sam svoj svetovalec, lahko v nesreči očitaš le sebi in ne tistemu, ki ti je hotel pomagati.

Cenim pregovor: Vsak je svoje sreče kovač, in se po njem tudi ravnam.

Milena Svete

NE MARAŠ ME

Ne maraš me,
ker nisem lepa.

Imam lepe samo
modre oči in usta.
Samo to ti je všeč!
In samo to si si poželel!

Ne maraš me,
a ne jočem!
Hoče me drugi.
On me ljubi in
njega hočem.

Življenje v naravi

Stopala je po stepi - vzravnana, v lepi beli obleki. Zibala se je v lahnem ritmu. Njene lepe noge so varno nosile vitki život preko gozdnih korenin in koreninic, ki so preprezale ozko gozdno stezico. Na njenem obrazu je lebdel smehljaj. Premišljala je, kako lepo ji je z očetom-gozdarjem, sredi narave in njenih prebivalcev. Hudo ju je prizadela materina smrt. V mestu nista imela več obstanka. Minka je opravila maturo in ostala doma. Nekega dne je oče prinesel veselo novico. Dejal ji je: "Veš,

Minka, sporočili so mi, da lahko dobim mesto gozdarja." Minka ga je pogledala z žarečimi očmi in mu planila v naročje. Dahnila mu je: "Oh, očka, kako sem srečna!"

Pričela sta pripravljati prtljago. Naslednji teden sta imela namen zapustiti dom in oditi v gozdove. Minka je vedela, da bo sveži zrak sredi zelenja obema dobro del in kar je najbolj nujno, oče bo prebolel materino smrt.

Dnevi so se vlekli po polževo. Minka se je že poslovila od prijateljic in tudi od tete Ane. Ana je zmajevala z glavo in ju hotela prepričati, da ne bosta mogla živeti sredi divjine. Toda Minka jo je poljubila in ji zatrjevala, da bo dobro gospodinjila in skrbela za očeta.

Naslednji dan je prišel po njiju tovornjak in nanj so naložili vso prtljago. Oba z očetom sta se s solznimi očmi poslovila od doma. Šofer je vžgal motor in ju poklical. Stisnili so se v kabino, še zadnji pogled na hišo in že so brzeli novemu življenju naproti.

Tako je premišljevala Minka, ko je stopala po stezi. Zdajci je zadržala dih. Na jasi sredi med grmovjem se je valilo dvoje kosmatih telesc. Medvedka, jo je preblisnilo. Previdno se jima je približala in ju nenadoma prijela za kožuščka in ju stisnila k sebi. Živalci sta jo pričeli gristi in praskati. Milovala ju je in pričela sta ji lizati roke. Tedaj jo je obšel strah. Kaj, če pride medvedka in jo v jezi napade? Še enkrat ju je poljubila, ju odložila, nakar sta se zopet pričela igrati. Odhitela je proti domu, da sporoči očetu veselo novico.

Skozi drevje se je zalesketala brunasta, rjava koča. Siv dim je uhajal iz dimnika. Odprla je močna vrata in vstopila. Na majhnem ognjišču je že vrel kotliček z vodo. Iz stenske omarice je vzela vrečko z ajdovo moko. Zasula je vodo in pokrila lonec. Kmalu je bilo dovolj kuhano in odlila je vodo. V lično skodelo je nadrobila žgance.

Pred hišo so se zaslišali koraki. Vrata so zaškripala in vstopil je oče. "Dober dan," je dejal, "kaj bo dobrega za kosilo?" Minka mu je odgovorila: "Zganci z mlekom, očka. Ti ne veš, kako težko sem te že pričakovala. Moram ti povedati veselo novico. V našem gozdu se je naselila medvedja družina." Oče jo je gledal. Videl je, kako je srečna. Oči so ji gorele kot plamenčki. "Dobro je to, Minka, spet imava nove varovance. Toda pazi se, ljubi otrok, da te medvedka ne bo dobila. Se zgodi, da je medvedka v času naraščaja napadalna in hitre jeze. Sedaj pa hitro jed na mizo! Kar kruli mi že v želodcu." Minka je prijela kozico z mastjo in zabelila žgance. Nato jih je postavila na belo javorjevo mizo. Prinesla je tudi dišeče mleko. Oče je jedel z velikim tekom. Bila je vesela, saj se je oče v tem času že mnogo popravil. Po kosilu je Minka pomila posodo, oče pa je odšel na obhod. S seboj je mislil vzeti tudi lovsko dvocevko. Minka ga je vsa preplašena vprašala, kaj to pomeni. Oče jo je ljubeče pogladil po laseh in ji dejal: "Davi sem v gozdu našel mrtvo srno v žanki. Našel sem tudi sledi čevljev. Dobro zaklenni vrata, ko odidem in ne hodi v gozd!"

Minka je bila žalostna in prestrašena. Vedela je, da nista več

sama v gozdu. Tudi za očeta se je bala. Lahko se mu kaj hudega pripeti. Stopila je k vratom, jih hitro odprla in pogledala ven. Ko je videla, da je vse mirno, je vrata zaprla in zapahnila s težkim zapahom. Tudi okna ni pozabila zagrniti. Postalo ji je dolgčas. Spomnila se je neke knjige, ki jo je imela shranjeno v zaboju pod klopjo. Prižgala je petrolejko in jo poiskala. Nato je sedla k štedilniku in pričela brati. Zgodba je bila težka in nenadoma je spoznala, da jo je strah. Zdelo se ji je, da sliši nekoga hoditi okrog hiše. Sključila se je od strahu in prenehala dihati.

(se nadaljuje)

IZDAJALSKI MESEC

Bila je topla poletna noč. Nebo je bilo jasno s srebrnim mesecem in mnogimi zvezdami. Daleč na severu so se zgrinjali oblaki in počasi polzeli dalje.

Mlad kurir je sedel na mahu pod staro bukvijo. Počutil se je nekam utrujenega, čeprav je že večkrat opravil daljšo pot kakor danes. Morda je bilo temu vzrok lepota noči. Morda! Ni se zavedal tega! Sedel je mirno kakor okamenel in ta tišina okoli njega ga je pomirjala, vendar se je ob vsakem nenadnem šumu zdrznil in obrnil, nato pa se je spet umiril. Danes je nesel važna sporočila sosednji četi, ki je imela postojanko še štiri ure hoda daleč. Strmel je globoko predse, kjer je tekla reka in poleg nje cesta. Povedali so mu, da bo vsa nevarnost mimo, ko bo prešel reko in cesto ter stopil znova v gozd. Brez misli je pogledal v sivo dolino, nato pa je pogledal daleč preko doline v smer, kjer naj bi opravil nalogo.

Dolgo pot je še imel pred seboj! Vstal je in se počasi napotil v dolino. Ogibal se je kamenja, ker se je bal, da se mu ne bi izpod nog potočil v dolino. Če se mu je to zgodilo, se je ustavil in prisluškoval. Tako je le počasi napredoval, končno pa se mu je skozi vejevje zasvetlikala reka in začul je tiho udarjanje valov ob skale. Postal je previden. Bolj spodaj ob reki je plitvina, je vedel. Plazil se je počasi navzdol ob reki in našel plitvino.

Opazoval je nasprotni breg in ostanke porušenega mostu. Nad reko je nasip, pokrit z nizkim grmovjem na vrhu nasipa pa je tekla cesta. Le kakih petdeset metrov vstran je stal nemški bunker! Videl ga je dobro, z mesečino obsijanega. Stresel se je in pogledal v nebo. Po polževo so lezli oblaki proti mesecu.

Ležal je ob bregu in čakal. Vedel je, kako tvegan bo njegov korak. Zadrhtel je po vsem telesu in znoj mu je stopil na čelo. Trudil se je, da bi mislil na kaj drugega, pa mu ni uspelo. Mozgal je, kako bi našel nek drug izhod. Le česa neki se je sedaj tako bal? Smrti? Da, smrti! Bil je še mlad in je razumljivo, da se je bal, toda odstopiti ni mogel in ni hotel. Poverili so mu važno nalogo in opravil jo bo v redu, si je zatrjeval.

Ko bi le ne bilo te svetlobe! Skoraj zasovražil je mesec.

Minute so tekle počasi, strahovito počasi in v bunkerju se ni nič premaknilo. "Nemara pa vsi spijo!" je pomislil. Tedaj sploh

ni nevarnosti! Toda to se mu spet ni zdelo verjetno. Bil je razburjen, še mehko šumenje reke mu je bilo odveč. Zopet je pogledal v mesec: oblaki so se ga že dotaknili s svojimi robovi, ki so bili obrobljeni s srebrom. Še malo in že je mesec utonil za njimi. Bil je pravi trenutek. Toda on se ni mogel ganiti. Debele kaplje znoja so mu tekle po obrazu in čutil je njihov slani okus. Še vedno je lahko videl sovražno cev in zazdelo se mu je celo, da se premika.

Ležal je še nekaj časa; končno se je odločil. Vstal je, se sklonil in zabredel v reko. Občutek mrzle vode ga je zresnil in kmalu je bil spet popolnoma miren. Počasi, korak za korakom in sklonjen, je neslišno napredoval. Voda mu je segala do prsi, zato je dvignil puško nad glavo. Končno je dosegel breg. Poklekнil je v visoko travo in si nekoliko oddahnil.

Nato je plezal dalje. Gledal je predse, previdno tipal predse in se oprijemal šopov trave in vej. Bil je na vrhu. Tedaj pa se je mesec spet pokazal. Vedel je: več ne more čakati. Pognal se je na prašno cesto, hkrati pa začul klic. Ustavil se je samo za trenutek, nato pa spet planil. Iz cevi je šinil ogenj in pekoča bolečina se mu je zarezala v telo. Omahnil je čez rob ceste in obležal.

Izdajalski mesec je osvetlil okrvavljeno truplo mladega kurirja.

Florjan

S L O V O

Pojdi
in ne vrni se več
v kraljestvo mojih prevar.
Veter,
noseč pepel najine ljubezni,
se je izgubil
med otožnim ihtenjem trav.
Oprosti,
ne jokaj za belo rožo,
ki je za vedno usahnila
v krempljih mojih poželenj.

Pojdi
in spomni se kdaj sladkih laži!
Pojdi
in če moreš, mi odpusti!

Veter

V E T E R

Sovražim veter,
ker je bil s teboj
in se igral s tvojimi lasmi.
Prepojil se je s tvojo željo
in odšel k meni.

Sovražim veter,
ker si ti v njem
in ker je prepoln mojih sanj.

Sovražim veter,
ker je bil s teboj.

Veter

NA VLAKU

Ura je bila pol šestih. Treba je bilo vstati, čeprav bi bilo tako lepo poležati samo še 5 minut. Vlak ne čaka, zato je bilo treba pohiteti. Ko sem stopala po poledenili poti, je bilo še mračno. Na nebu so ugašale zvezde. Premišljevala sem, kaj mi bo prinesel novi dan, kako bo v šoli, na vlaku. Na signalu je žarela zelena luč. Hitro sem stopila. Vlak in jaz sva bila v istem trenutku na cilju - na postaji Sava.

Sedla sem v kot pri oknu. To je moje najljubše mesto. Če mi je dolgčas, gledam skozi okno in opazujem Savo in hribe, ki se dvigajo nad njo, ali pa se stisnem v kot in sladko zaspim. Tokrat sem brala Darwinov življenjepis.

Vsake toliko časa so zaječale zavore. Vlak se je ustavil in prišli so novi potniki. V Jevnici je prišla v vagon skupina enajstih šolarjev. Vozijo se vsak dan v os. šolo Polje. Pritegnilo me je njihovo veselo razgovarjanje. Pogovarjali so se o Prešernovi proslavi. Naenkrat je vstopil sprevodnik. "Vozne karte prosim!" je zadonel glas srednje velikega moža tridesetih let. Čez ramo mu je visela usnjena torbica. Na videz je zgledal dobrodušen človek. Vsi smo molče pokazali vozne karte. Zataknilo se je pri deklici s pikasto ruto na glavi. Iskala je karto po zvezkih in knjigah. Pomagale so ji še druge sošolke. Deklici so se tresle roke. Z velikimi svetlimi očmi je pogledala sprevodnika in dejala: "Najbrž sem mesečno karto pozabila doma." On pa je samo stal in na obrazu so se mu nabirale gube. Oči je nekoliko priprl in iz obraza mu je sijala brezobzirna strogost.

Vlak se je ponovno ustavil. Sprevodnik je stopil iz vagona in z rezkim glasom zakričal: "Zalog".

Otroci so se oddahnili. Mislili so, da se mož v modri uniformi ne bo vrnil. Toda zmotili so se. Zopet je stal pred njimi. Nastala je moreča tišina. Vsi so gledali v deklico, ki je še vedno iskala po žepih in vseh mogočih predalčkih vozno karto. Vse je bilo zaman. S tihim in plahim glasom je skupina pripomnila: "Saj ima režijsko karto in se vozi vsak dan z nami v šolo. Marjetka jo je danes pozabila." Sprevodnik pa je z močnim glasom zavpil: "Počakaj punčka, boš pa plačala. Tako se pa ne bomo vozili." Kazal je dve vrsti belih zob in obraz mu je postal rdeč. Stal je pred otroki kot razbojnik in čakal na svojo žrtev. Ljudje v vagonu so utihnili in gledali prizor. Marjetka je avtomatično vstala, kot je bila najbrž navajena v šoli, kadar je bila vprašana. Plaho je z nežnim glasom dejala: "Tovariš sprevodnik oprostite, nimam denarja." Po okroglih otroških licih

so ji pritekle solze. Mož pa je stal še bolj mogočno. Z nogo je udaril ob tla in zavpil: "Boš šla pa z menoj v Ljubljano. Tam se bomo pa naprej pogovarjali." Deklica je še vedno stala. Solze so ji tekle čedalje hitreje. Sklonila je glavo in se prijela svoje prijateljice. V tistem trenutku so vstali vsi njeni sošolci in sošolke, vseh deset otrok. Iz svojih žepov in torbic so zbirali denar. Zbrali so 80 din in dali sprevodniku. Eden od dečkov pa je rekel: "Marjetka ne bo šla v Ljubljano, z nami pojde v šolo!" Sprevodnik ga je grdo pogledal in odkorakal v drug vagon.

Nisem mogla prenesti pogleda na te nebogljene otroke. V duši me je stisnilo. Smilili so se mi. Zgodaj zjutraj morajo vstajati in nekateri imajo tudi več kot uro hoda do vlaka.

Skozi okno sem zagledala zasnežene Kamniške Alpe, ki so se lesketale v škrlatni barvi prvih sončnih žarkov. "Kje je humanost, o kateri se toliko povsod govori," me je vznemirjala moja notranjost, ki sovraži hudobnost in nerazumevanje. Že tako zgodaj morajo otroci spoznati nesramnost in surovost.

Pogledala sem po ljudeh. Z obrazov sem jim brala osuplost. V kotu je sedel moški in skoraj tiho dejal: "Že 18 let se vozim, pa kaj takega še nisem videl."

Angelca Urbanija

O SMISLU ŽIVLJENJA (Odlomek)

Prišla sem do prvih trgovin. Izložbe so bile že vedno enake. V tisti, največji je bila v sredi prevrnjena vaza. Menda ni tega še nihče opazil razen mene. Na nasprotni strani ne nekdo z balkona vrgel posušena stebelca lončnice. Opazil je, da ga gledam, malo stopil sem in tja po balkonu in izginil za zaprašenimi vrati. Nenehno so brneli avtomobili. Vstopila sem v trgovino. Polno je bilo ljudi in hitro sem pregledala, kje bi se bilo najbolje postaviti. Blizu vhoda je stalo več žensk. Zraven je gruča otrok poželjivo gledala v kozarce z bonboni. Pri pultu s kozmetičnimi pripomočki je stal starejši gospod. Postavila sem se zraven. "Gospa, ampak tole ne diši po pravih vijolicah," je rekel prodajalki. Nazadnje je kupil glavnik za sto dinarjev.

Skupaj s Petrom sem odšla iz trgovine. Na cesti so ravnkar prižgali luči. "Greš domov?" "Seveda." "Te lahko spremim?" "Kaj sploh sprašuješ!" Nato sva utihnila. "Kaj premišljuješ?" "Danes že ves dan premišljujem." "Zanimivo." Spet sva bila tiho. "Veš, premišljujem ... nič." "Kako - nič?" Spet tiho. "Premišljujem o smislu življenja." "Zanimivo." "Zjutraj sem slišal po radiu: ,Rojstva se človek ne zaveda, ob smrti trpi, življenja pa ne zna izkoristiti.' Kakšna resnica! In kje je potem smisel našega obstajanja? Spominjam se Schopenhauera, ki pravi, da človek vedno za nečim teži. To je gonilna sila njegovega življenja. Ko nekaj doseže, je srečen, a tisti trenutek se mu sreča spet razblini. Človek je nekaj dobil in prav tedaj si je bil zaželel nekaj novega. Sreča se uničuje; človek nikoli ni srečen." "Ne bodi neumen; Schopenhauer je bil pač nesrečen človek. Tega

o uničevanju sreče se ne bi spomnil, če ne bi slišal o Schopenhauerju." "Sebe nisi prepričala, mene pa še sploh ne." Bila sem tiho. "Se najbolj izkoristiš življenje, če živiš tako, kot ti narekujejo čustva." "Kako to misliš?" "Tako kot pravim." "Potem bi postal človeški parazit. Če bi vsi tako mislili od takrat, ko je začel človek misliti, bi še zdaj živeli v jamah. Samo razum te loči od živali." "Z razumom sem prišel na to misel." "Sam sebi si nastavil zanko. Končajva! Tu sva. Počakaj, da gre mimo Klavževa gospa. Če bi zdaj šla, bi mislila, da se ji umikava. Zelo natančna je ..." "Dober večer, gospa." "Dober večer," je odgovorila z zategnjenimi ustnicami. Prvo nogo je natančno postavljala pred drugo (vedela je, da jo gledava). Obožavala je Beethowna (zato, ker je nekoč slišala, da je "božanski"). Vsakemu je pravila o njegovi peti simfoniji (tudi to je nekje zvedela). Izginila je v megli, ki se je mešala z mrakom in le njene korake je bilo še slišati. Ni se spraševala o smislu življenja.

Mattias

L J U D J E

Dolge kolone ljudi.
Vsi hodijo mimo mojega okna.

Nihče se ne ozira vanj.

Ljudje s kamnitimi obrazi.

Dolge kolone ljudi.
Vsi hodijo soncu nasproti.

Nihče se ne ozira
v preteklost noči.

Ljudje s steklenimi očmi.

MAŠKARADA

Maškarada.
Spačeni obrazi
se valjajo po tleh.
Ljudje pijejo.
Pijanci grabijo
za praznimi kozarci.
Otroci jokajo.
Raztrgane maške
ležijo po tleh.
Maškarada.

M A S K E

Maske plešejo
v divji strasti
zbliževanja
in razhodov.

Melodije
niso melodije rož,
ampak viharji
nad zameti v gorah.

Ljudje,
kje so vaši obrazi,
vaše roke
in oči?

Daleč ste.
Daleč od stvarnosti.
V viharju divjih strasti ste.
Tam se srečujete
z utrujenimi rokami
in z živimi prsti.

M. Veber

GLAVNI ODMOR

Vsi nemirni poslušamo profesorja. Do zvonjenja so samo še tri minute. Nestrpni smo. Stoli škripljejo in vsi vstanemo na en mah, ko zazvoni zvonec.

Glavni odmor. Komaj odide profesor iz razreda, se že začne debata o športu in o politiki. Nenadoma se nekdo spomni, da je lačen in vsi se spravimo nad reditelja z vprašanjem: "Kje je malica?" Reditelj, ves rdeč od jeze, mora poiskati tovariša in oditi po malico. Toda vsi mrmrajoče odstopimo, ko vidimo, da je za malico kruh z marmelado. Vsevprek kritiziramo malico in vsak daje duška svoji jezi. Medtem pa si dekleta uredijo česalni salon ob oknih. Pri vsakem oknu so najmanj tri dekleta. Ko končajo, je pod okni polno las, tako da snažilka najbrž dela lasulje iz teh las. Nekateri "vzorni" dijaki pa se pripravljajo na naslednjo uro. Naslednjo uro imamo namreč kemijo, toda to ne moti nekaterih deklet, da prično plesati v ritmu popevke, ki se sliši iz zvočnika. Nekatere pa blazno vzdihujejo, ker je to njihov priljubljeni Pat Boone. V tem trenutku pa se razvije prava državljanska bitka med nekaterimi dekleti in fanti. Obmetavajo se s kredo, da frči iz kota v kot. Ubogi reditelj je ves obupan in teka od borca do borke in jih prosi, naj prenehajo, ker ni skoraj nič več krede. Toda nihče ga ne posluša in borba se še z večjo vnemo nadaljuje. To državljansko vojno konča zvonec. Vsak steče na svoje mesto in se prične vneto učiti kemijo, kajti profesor bo danes spraševal. Ko vstopi profesor v razred, zaloputne z vrati, da smo se že pošteno ustrašili. Stoli so bolno zaškripali. Vsi naenkrat pričnemo pokašljevati, da poka-

žemo profesorju, kako smo bili vsi bolni in da se nismo mogli učiti. Vsi od prvega do zadnjega začnemo švicati", ko profesor odpre redovalnico.

Nekaj časa si ogleduje naše ocene, nato pa na veselje vseh zapre redovalnico. Vsi se vidno oddahnemo.

Boris Kavčič

Gledam te:
je to res tvoj obraz,
si ti dekle,
ki v sanjah sem si jo želel.
Kako lepo,
kot senca sem ob tebi,
ne govorim;
bojim se splašiti srce.
Bile so sanje,
a niso več.
Sedaj sem tu ob tebi.
Ko gledam te v oči,
vse polno misli imam.
Koliko mesecev?
Še nekaj tednov,
morda nekaj dni?
Nikar, nikar...
Verjemi, rad te imam,
čeprav je okoli tebe
polno starih senc;
tako bi rad ostal le eni
Z V E S T . . .
Daj primi me,
potisni na srce
to mojo grešno -
ne, otroško dušo ...
Poglej,
ne čutiš da drhtim,
B O J I M se, da bojim ...

Iz dneva v dan
in vsak večer
bi čakal na tvoj smeh.
Nestrpno gledal bi na uro
in štel minute
ki jih nikdar bi ne bilo.
Kako lepo ...
Minuli tedni bi,
a jaz še vedno
bi čakal te.
Tako kot je sedaj ...
Vem mlada si,
saj sama praviš
da si še otrok,
IN PRAV ZATO ...
In vendar se bojim,
plašim se dne ...

S. Teršek

SVET BREZ SOVRAŠTVA

Ali res še vladata na svetu sovraštvo med rasami in med narodi? Da, žal je to še resnica. Beli človek ne dovoli, da bi končno tudi črni človek prosto in svobodno zadihal. Beli človek hoče, da bi mu črni človek še vnaprej delal, garal kot suženj, da bi imel belec od tega čim večje koristi. Toda ali so to misli in želje vseh belih ljudi? Ne, to so le želje belcev v Afriki, v Ameriki in še to le posameznih skupin ljudi, ki še vedno ne žele, da bi v svetu zavladala mir in prijateljstvo.

Toda črni človek v Afriki se prebuja in drobi stoletne okove suženjstva. Hoče svobodno in kot človek zaživeti novo življenje. Če mu svobode ne dajo, si jo vzame s puško v roki. Tudi rumeni človek v Aziji ne gleda več mirno belega gospodarja, kako ga izkorišča. Tudi ta zahteva svobodo in enakost.

Beli človek, kdaj boš tudi ti spoznal, da sta tudi črni in rumeni človek vredna svojega človečanstva? Daj, beli brat, podaj roko črnemu bratu v Afriki, ki dela pod žgočim afriškim soncem. Beli brat, podaj roko meni, rumenemu bratu v Aziji, ki sadim riževe bilke na neskončnih poljih ob Gangesu! "Beli brat, daj tudi meni roko in pomagaj mi, da preženem temo neznanja in revščino," kliče glas iz Latinske Amerike.

Takrat, kadar si bodo beli in črni in rumeni ljudje podali roke in si zaupali ter drug drugemu pomagali, takrat bodo na svetu zavladali mir, sodelovanje in enakost in človečanstvo bo zaživelo v svetu brez sovraštva, brez razlik med rasami in med narodi.

Tatjana Martinuč

V DUŠO IN SRCE

Jaz vsak večer
v naročju tihega spomina
iztiskam iz duše svojo srečo in nemir.
Jaz vsak večer in jutro
pojem hišam in cestam,
ki vodijo v brezbrežja, v širi in dalj.
Jaz sem venomer čuječ signal,
ki odpira svoji volji pot
v plamteč in krut objem,
v dušo in srce polagam svoj nemir.
In vem: življenje to
in vonj, ki ga večer prikriva
- o to vem tak trdno, globoko -
da to je tisto, kar življenje mi zakriva.
Jaz vedno, venomer in vsak večer
s pogledom v noč si določam svojo pot
in smer duševnih razodetij iz globin.
Jaz večno, v brezbrežnost svojih dni
skozi na pol priprte oči
pojem hišam in cestam,
ki vodijo v brezkončen dan ...

S. Teršek

DENARNICA NA PLOČNIKU

Zbudilo se je hladno jutro. Megla je s svojo hladno odejo pokrivala strehe mestnih hiš. Ulice so bile še puste in prazne. Pločnik, moker od megle, ki je padala na sivi tlak.

Marko je šel to jutro zopet v šolo. Zrl je v tla in mirno stopal po pločniku. Gneče ni bilo in ni mu bilo treba paziti, kam bo stopil. Zavil je v desno stransko ulico in se podal čez cesto. Komaj je prišel na levi pločnik, je na tleh, skoraj na robu pločnika, zagledal denarnico. Pobral jo je in ji pogledal v notranjost. V njej je bila precejšnja vsota denarja. Sprva je denarnico mislil obdržati zase. A premislil si je. V denarnici je bil naslov neke gospe in odnesel jo je na ta naslov.

Hiša s številko, ki jo je iskal, je stala precej na robu mesta. Okrog nje je bil lep vrt. Stopil je med gredami do vrat. Precej časa je zvonil in končno mu je prišla odpret visoka gospa. Vprašal jo je, če je prišel prav. Ko je ta pritrdila, je dejal, da je našel denarnico in jo vrača. Gospa je najprej napravila zelo srečen obraz, potem mu je dejala: "Oh, da, denarnico je izgubila služkinja in je sedajle ni doma. Ali lahko denarnico izročim kar jaz? Veste, odšla je na trg. Mogoče se bo kmalu vrnila. Ne vem! Kako se pišete?"

Marko ji je izročil denarnico, rekel, da ni nič zato, če služkinje ni, pač pa naj jo gospa v njegovem imenu lepo pozdravi.

Marko je odšel - gospa pa je za njim zaprla vrata. "Niti zahvalila se ni," je sprva pomislil Marko. "A kaj, saj denarnica ni bila njena." Z lahkim srcem je stopal po pločniku. Izpolnil je svojo dolžnost. Zamišljeno je stopal in prišel do šole. Pomešal se je med dijaki in pouk je mirno potekal kot vse dni, le da je danes v šoli sedel samo eno uro.

Zato se je zgodaj vračal iz šole. Stopal je hitro med množico.

Kar mu stopi nasproti dekle, ga pozdravi in vpraša, če je on prinesel zjutraj denarnico.

Pritrdi ji, a vendar se začudi, zakaj ga išče.

Potem pa dekle povzame: "Veš, denarnica ni bila last služkinje, pač pa od gospe, ki ti je prišla odpret. Bila je moja mati. Skopa je, zato je rekla, da denarnica ni njena. Prinesla sem ti nagrado, ker si denarnico našel in vrnil."

A Marka je vse to kar presenetilo. Zakaj mu dekle to pripoveduje? Denarnico je pošteno oddal.

Nagrada! Ali jo je sploh zaslužil, saj je denarnico vendar samo vrnil.

Kar precej časa je strmel v dekle. Potem je dejal: "Meni ni za nagrado!"

Dekle ga sramežljivo pogleda, mu da nagrado in odide, ne da bi kaj rekla. Marko nekaj časa gleda, potem odpre in iz ovoja pade list. Prebere ga: "Vesela bi bila, če bi se še kdaj srečala!"

Obrnil se je in stopil za deklletom. Kmalu jo je dohitel in jo poklical. Sklenila sta prijateljstvo in se dogovorila, da se bosta še srečala. Marko je počasi stopal po ulici. Sploh ni čutil gneče.

Dora Brandstätter

FILM FILM FILM

NEKAJ O FILMU

V šole si vse bolj in bolj utira pot sedma umetnost - film. Zato je potrebno, predvsem na našem zavodu, da se ob filmu vzgajamo, da gledamo film z vzgojne strani in da znamo uporabiti vse, kar nam film daje.

Če hočemo vse to doseči, pa moramo film pravilno gledati, ga pravilno ocenjevati in se udeleževati raznih predavanj.

Začeli se boste spraševati kako to, da predavanj ne organizira filmski klub.

Kot veste, je bilo lansko leto nekaj takih predavanj, a so bila slabo obiskana. Zato je klub sklenil, da teh predavanj ne bo več organiziral. Mislim, da ni tako samo na našem zavodu, temveč tudi drugje. Dobro pa vemo, da večina ljudi ne zna pravilno gledati filmov. Zato imajo filmi včasih slab vpliv na mladino. Tako dobe mnogi ljudje ob filmih negativne pobude.

Ne mislite, da to navajam kar tako. To se je že večkrat zgodilo tudi pri nas. V drugih evropskih deželah mladine več ne privlačijo kriminalni ali kavbojski filmi. Pri nas pa pravimo, da ni filma brez mrtvih.

Zato je potrebno, da se kot bodoči učitelji udeležujemo raznih predavanj in da se naučimo pravilno gledati film.

Sedaj pa še nekaj o filmskem klubu na našem zavodu. Začasno je zašel v krizo. Prenehal je s predvajanjem filmov. Za to pa ni odgovoren samo odbor, ampak več zaprek:

1. premajhna udeležba pri predvajanju filmov;
2. ker je premajhna udeležba pa je suha tudi blagajna. Klub je odvisen samo od vstopnine s predstav. S tem vzdržuje svoje delo.
3. pokvarjena aparatura.

Naj pa povem, da ne drži klub križem rok. Tov. Borčičeva iz "Zavoda za filmsko vzgojo" je dala pobudo, da bi snemali film. In res smo se odločili, da bomo posneli petminutni film "Denarnica na pločniku". Ko pa bo prišel klub do denarja za plačevanje izposojenih filmov in do aparature, pa nasvidenje v polni filmski kalnici! Seveda pa se bomo po predvajanem filmu še malo pogovorili o filmu in o problemih v zvezi z njim.

Vinko Cedilnik

P S I H O

Mojster groze nas tudi tokrat ni razočaral. Bili smo zadovoljni. Kinematografi so polni. Vsebina filma je po logiki zdravega razuma neverjetna, vendar pa na to med filmom niti ne pomislimo. Verjamemo in šele drugi dan nam mogoče pride na misel, da je vse skupaj pravzaprav fantazija. Prav tako fantazijo si želi moderni ameriški svet in tudi pri nas ima vse več simpatizerjev. Hitchokov psihološki problem je pretiran, vendar pa se vprašamo, če ni v tem konček osti? Ali ni v propadajočem kapitalističnem svetu takih primerov? Vendar moramo ostati le pri domnevah. Igra je bila zelo dobra. V čem se je Hitchok še posebno pokazal mojstra? V prvi vrsti odlično razume, kakšna je gledalčeva psiha. Zadeva v najbolj občutljivi točki: v strahu za lastnino. Denar, ki ga v odprti torbici prenaša od kadra do kadra, zbudi v gledalcu strah v najbolj preprostih scenah. Druga mojstrska poteza je v tem, da iz mirno tekočega dogajanja naenkrat pademo v sredino grozljivega prizora. Človeka tako prisili, da je v nenehni pripravljenosti in napetosti. Tudi o sami tehniki filma ni kaj reči; bližinski plan pa je sploh specialiteta Hitchoka. Na nekaj pa smo pozabili. Se vam ne zdi, da je mešanje krvi z vodo malo neokusno?

Mattias

RAZKOŠJE V TRAVI

Vsaka umetnost po svoje prikaže ljubezen do človeka. Prav na tem področju ima film veliko vlogo.

Mar ni režiser Elia Kazan v svojem filmu Razkošje v travi prikazal tisto prvo ljubezen, polno sreče in sanj. Simbolično je prikazal po stihih pesnika Wordwortha mladost, oziroma razkošje v travi. Ne da se pozabiti prve ljubezni. Ostanejo za vedno nepozabni spomini na vsa lepa in srečna doživetja. Kako lepa so mladostna leta polna iluzij! Čas teče in povrnejo se nikoli več. In vendar so vtisi, ki ostanejo za vedno in jih ni moč izbrisati. Film je slavospev mladi iskreni ljubezni, ki jo zruši nasprotovanje staršev in okolice. Prav to sta na filmskem platnu prikazala prikupna Deanny in simpatični But. Gledalec se čudi, da je ta barvni ameriški film tako življensko grajen. Ljudje imajo dobre in slabe lastnosti, niso prikazani enostransko. Prikazana je doba,ko ljudje hrepenijo po bogastvu, njihova miselnost je malomeščanska in prav tako morala. Osebni interesi staršev glede lastnih otrok in na drugi strani svojeglavost mladega človeka, njegove blodnje in iskanje lastnega obraza, njegovo podrejanje staršem in njegova upornost, vse to je nakazano in razloženo s splošnimi značilnostmi dobe in okolja. Kazan zagovarja misel: pustite mladim, da si sami izberejo življensko pot in srečo. Scenarist in režiser sta poudarila veličino iskrenega čustva in tragiko nasilja. Čeprav sta se Denny in But tako ljubila, se poroči fant z drugo. Dekle ga potem, ko pride iz umobolnice, obišče. Srečanje je bilo veselo, toda psihično premalo poglobljeno. Denny je spoznala malega Buta in njegovo mater. Nekdaj tako ljubljenega Buta je vprašala, če je srečen. "O tem še nisem razmišljal", je odgovoril mladi mož.

Ko se Denny (Natalie Wood) je vračala domov v krogu svojih prijateljic, je ponavljala stihe, ki jih je bila nekoč vprašana v šoli: ... čeprav nič ne povrne ure razkošja
v travi,
sijaja cvetice, ne bomo žalovali,
temveč bomo našli moč v tem,
kar ostane.

Res je, iščimo pogum in moč v tem, kar nam je še ostalo ter glejmo v bodočnost!

Angelca Urbanija

STE SE SREČALI S KEKCEM?

Otroci so dobili nov slovenski film: Srečno Kekec! Kritiki ga niso dobro ocenili, a otroci in tudi odrasli gledalci so ga veseli sprejeli.

Če bi oba filma o Kekcu primerjala, bi z lahkoto ugotovila, da je prvi film precej boljši. Toda saj se filmska umetnost pri nas iz dneva v dan bolj razvija in kako to, da se ob tem filmu ni to pokazalo.

Barvne slike in zasedba vlog - to je vse dobro in lepo - a vsebinsko bi mu lahko precej očitali. Če vse skupaj pogledamo površno, je to zelo prijetna otroška pravljica. Prikazuje pogumnega Kekca, ki ukane celo teto Pehto - "gorsko čarovnico", tako jo namreč ljudje imenujejo, - in Mojci prinese zdravila za oči. Mojca zopet zagleda okolico. To se res zgodi lahko samo v pravljici in zato je film namenjen najmlajšim.

Od nekaterih sem celo slišala, da vloga Pehte ni bila dobro odigrana, da je bila premalo kruta. S tem se ne strinjam, saj je bila vendar čisto navaden človek, naveličan življenja in njegovih razočaranj. Prav zato se je ženska zatekla v samoto. Bila je strah otrokom, a zakaj?

Saj je bila dobra, le samotna in zato si je želela družbe. Ker jo med odraslimi ni našla, si jo je poiskala med otroki, a ti so se jo bali. Ko pa je Mojca sama tavala po travniku, jo je pač odpeljala. Da ni bila hudobna, lahko vidimo: z Mojco je lepo ravnala - tudi s Kekcem je bila kasneje zelo dobra, a ta ji je vse poplačal z nehvaležnostjo - in ji je poleg vsega končno speljal še psa, ki ji je bil edini prijatelj.

Film naj si ocenijo otroci sami, ker je bil njim namenjen! Zavrgli ga ne bodo - nasprotno - med mladimi bo sprejet toplo kot resnična zgodba, ki se je dogajala tam nekje ... Kekec živi še danes in Mojca s svojimi starši in z bratcem Rožletom tudi. Kaj pa Pehta? Tudi ta še živi in bo še živela za naš mladi rod.

Irena Kotar

gledališče gledališče

Žarko Petan: STARŠI NAPRODAJ

Vsebina dela samega je nekoliko razočarala pričakovanja. Vendar sem bila tudi zadovoljna, da se je pisatelj lotil pereče problematike zaposlenih staršev, ki so dosegljivi za otroke samo po telefonu. Staršev sploh ne vidimo, vendar se vse, kar se dogaja s Petrom in s Tanjo, dogaja zaradi staršev.

Pogrešata njuno bližino, ljubezni, nasvete. Zato odideta v veleblagovnico in kupita robota Pepija, da bi ju nadomeščal. Tam se srečata z ustrežljivim poslovodjem, ki jima skuša prodati tudi konzerviranega Petra Pana, uvoženo Rdečo kapico in zamenjati njuna imena.

Robot je nekaj časa res "božanski", toda robot je robot in ne more nadomestiti staršev. To spoznata tudi Tanja in Peter in si izdelata lep načrt za njihovo skupno družinsko srečo. Kako je bilo potem ne vemo, kajti to razmišljanje prepusti avtor gledalčevi domišljiji.

Igra je bila zelo razgibana in glavna igralca sta temperamentno brez pretiravanja predstavila lik Petra in Tanje. Sprašujem se le, če je psihološko utemeljeno, da se fant, ki se že ukvarja z enačbami, in dekle, ki hodi v 4. razred, še igrata, prosita hišnika, da jima pripoveduje pravljico. Dekle pa ob vsem tem afektirano uporablja tujke! To je protislovje. Pisatelj je prav v otroškem neposrednem izražanju najbolj uspešen.

Poslovodjo je mojstrsko upodobil Branko Ivanc. Igra ostalih je bila odlična. Še nekaj znanih igralskih imen: Minca Jerajeva, Alja Tkačeva, Sonja Stoparjeva, ki je tudi režirala in Boris Juh, šerif, ki si je z malo vlogo takoj pridobil simpatije gledalcev.

K razgibanosti je mnogo pripomogel tudi plesni vložek - španskega plesa. Čutiti je bilo tudi nekaj satiričnih bodic na račun trgovine, kupcev in tovarn. Otroci so zvedeli od robota nekaj vzgojnih naukov in matematiki majhen problemček.

Scena je bila v prvem in tretjem dejanju nekoliko prenatrpana, vendar je učinkovala skladno.

Zavidanja vreden kostum za pustni čas je imel robot Pepi.

Torej, vsakega malo. Ob novi slovenski igri za mladino dobiš vtis, da ni napisana le za mladino.

GUBERNATOR

Igralci Drame neutrudljivo delajo. Vedno so na programu nova dela. Mednje so uvrstili tudi delo Leona Kruczkowskega "Gubernator". Zgodbo je pisatelj vzel iz novele Leonida Andrejeva

Gubernator. Kruczkowski je v svoji drami uporabil še posebnega igralca - napovedovalca.

Gubernator je vodja mesta, a se ne zmeni za lačno množico, ki terja kruha in svoje pravice. Dovolj mu je že, da se najpogumnejši zberejo na trgu pred njegovo hišo. To mu je dovolj, da zamahne z robčkom. Ta migljaj je usoden za 44 nedolžnih mož in žena, ki so padli pod streli gubernatorjevih vojakov. Ta dogodek ne pade v pozabo. Kot črna zlohotna senca preganja množico meščanov in tudi gubernatorja. Ta se hoče izkazati kot možak, ki se ne boji smrti. Sprehaja se po mestu in sprejema pisma, ki mu napovedujejo smrt.

Gubernator reši iz ječe jetnika, ki mu je sam podpisal smrtno obsodbo samo zato, da bi nekako ublažil svoj zločin. Toda množica rešenca ubije, misleč, da je gubernator in ga tako tudi pokopljejo. Pravi gubernator se nato vrne k družini, ki pa ga noče več sprejeti medse.

Igra je bila solidno odigrana. Nekoliko preveč prisiljen je bil prizor, ko pridejo ljudje na obisk h gubernatorju. Pretirano so se vedle tudi gimnazijke, drugače pa je bila drama res dobra.

Jeki Zabukovec

S "KRIMINALNO ZGODBO" V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

"Kriminalna zgodba sodi v začetek naporov, da bi se mlada slovenska dramatika postavila na samostojne noge." To so besede avtorja Kriminalne zgodbe. S tem je začel označevati Jože Javoršek svoje odrsko delo, za katerega je leta 1955 prejel nagrado na celjskem festivalu. Takrat je Kriminalno zgodbo tudi kritika dobro sprejela.

Letos je Mestno gledališče Javorškovo delo prvič uprizorilo. Pod enim naslovom se skrivata dve zgodbi.

Če bi ju strogo ločili, bi lahko rekli: prva označuje življenje pisatelja Matije Klanca in njegovo tridesetletno delo. Druga pa pripoveduje zgodbo, ki jo pisatelj dan na dan tako vneto piše.

Pisateljeva zamisel ni slaba, vendar mu delo precej otežkočata žena in hči, ki včasih postaneta že vsiljivi in Klancu onemogočata že vnaprej njegovo delo. Čim hitreje nastaja njegova zgodba, tem bolj je zapletena in nemogoča. Nato se mu v življenje vrine še Mark Zidar, junak njegove zgodbe. Ta se zaljubi v pisateljevo hčer, čeprav mu avtor tega ne dovoljuje.

Mark ne odneha. Hoče prepričati pisatelja, da je človek in naj mu avtor spremeni značaj. Ker pisatelj tega noče, si Mark sam usmerja življenje - predaja se človeškim čustvom, čeprav to ni zanj. S svojo neposlušnostjo prisili pisatelja, da prekine pisanje - uniči ga. Njegovo tridesetletno delo se je spremenilo v pepel. Mark pa si sam ureja življenje.

Javoršek nam je začrtal neverjetno zgodbo, ki pa postane po skrbni obdelavi verjetna. Zasnoval je to zgodbo in jo tudi ustvaril. Prikaže pisatelja, ki si na papirju ustvarja žive

ljudi, ki mu krajšajo čas. Ves čas se ne zanima za življenje okoli sebe. Ko delo uniči, pa se vrne v življenje.

Javoršek nam v Klancu pokaže pisatelja, ki se ves predaja delu - toda to ga zavede na nepravo pot, zato se mora vračati ...

Irena Kotar

Prihodnji
- anketa
za naše bralce

Alfred Döblin: HAMLET ALI DOLGA NOČ GRE H KONCU

Alfred Döblin, nemški pisatelj, na zelo svojstven način opisuje sodobne probleme. Glavna oseba v njegovem romanu Hamlet ali dolga noč gre h koncu je zelo problematična. Z močno voljo si prizadeva priti do neke resnice, ki pa je sodobnemu človeku v tej dirki tehnike in znanosti vse teže dostopna.

Zgodba se dogaja v neki angleški družini. Edvard Allison se vrne iz druge svetovne vojne domov pohabljen in duševno pretresen. V svojem stanju spravlja v živčno napetost vso družino. V začetku išče krivca vojne in svoje nesreče v družini, potem pa obtoži celotno družbo.

V delu se prepletajo zgodbe, ki jih pripovedujejo na družabnih večerih, da bi pomagali Edvardu k zdravljenju. V teh zgodbah pisatelj posredno rešuje moralna vprašanja sodobnega človeka, ki si išče mesto v družbi.

S svojim brezobzirnim presojanjem življenja svojih staršev in obtoževanjem njihovega življenja Edvard razdere družino.

Skozi dolgo noč, ki jo je prestal, je končno našel mesto v človeški družbi in začel novo življenje.

Vera Rožič

Dane Zajc: JEZIK IZ ZEMLJE

Pesniška zbirka Daneta Zajca je ena izmed najznačilnejših zbirk slovenske povojne poezije. Stilno jo uvrščamo v ekspresionizem. Oblika je zelo sproščena, pravtako metaforika. Svoja čustva in misli mnogokrat opredmeti, večkrat zahaja v svet iluzij.

Pogost motiv njegovih pesmi je smrt, ki jo izraža v različnih oblikah. Začne s hrepenenjem, toda na koncu se vedno sreča s

smrtjo in z brezizhodnostjo.

Iskal je ljubezni in jo končno našel v smrti, ki je skrbna, polna razumevanja in nežnosti.

In našel boš roko za svoje čelo.
Dolgo voščeno roko.
Roko razumevanja.
In nežnosti.
Ampak takrat ti bo čelo odpadlo.
(Stekleno čelo)

V pesmi Gotska okna doživlja propadanje starega sveta.

Bogovi padajo.
Zlomljene so strele v očeh.
Velika krogla zemlje se kobali
iz rok.
Bogovi padajo. Utrujeni.

Vse je brez milosti. Prav tako je tudi zemlja sovražna in nespoznavna. Pesnik ne najde prave ljubezni. Če bi izgubil razum in srce, bi ostal brezčuten na pragu novega dne. Toda zanj je ostala samo še smrt, v kateri bo našel svoj mir.

Pesmi Daneta Zajca so polne tragike. Išče, hrepeni. Pri vsem tem pa ostaja vedno sam, sam s svojo smrtjo, ki ga bo nekoč le našla.

Vera Rožič

J. Menart: SEMAFORI MLADOSTI

Življenje ljudi je polno razočaranj, čakanja, ljubezni in dela. Dogodki kažejo pot kot semafori, ki se prižigajo na križiščih. Prav te življenjske resnice je opeval Janez Menart v pesniški zbirki Semafori mladosti.

Iz njegovih del čutimo pesnikovo odkritosrčno izpoved. Prikazal je svoje in družbene probleme. Mar ni resnično danes vse premalo rojstev; prav to je tako lepo povedal v pesmi Otrok. Vsak človek, ki je v blisku ljubezni spočet, hoče na svet in živeti. Toda marsikatera mati noče, da bi otrok prišel na svet z atomi in z dvomi ... Zato uživa črno vino, rožmarin in kinin. Vendar vseeno zmaguje razum in ljubezen do otroka. Žena se je obrnila pred vrati z napisom: Specialist za ženske bolezni.

Menart je satirik in lirik. Lirske pesmi niso tako pristne kot satirične. Njegove satirične stvaritve zadevajo napake današnjih ljudi v današnji družbi. V pesmi Spomenik izrazi željo, kakšen naj bi bil njegov spomenik (iz brona, ležeč na divanu, s knjigo v roki, z ograjo in s klopco za mlade parčke). Iz te pesmi se čuti, da ljubi Menart skromnost, da je zelo samozavesten in duhovit.

Pesmi razočaranja je združil pod simboličnim naslovom Rdeča luč, pod naslovom Rumena luč so pesmi upanja in želja, pod naslovom Zelena luč so satirične pesmi in pesmi zrelega pogleda na svet. V vsakem ciklu so po trije epigrami, s katerimi pove marsikaj resničnega.

Upamo, da bo Janez Menart še kaj zanimivega opazil in umetniško označil.

Angelca Urbanija

Lojze Krakar: CVET PELINA

Ta Krakarjeva pesniška zbirka je razdeljena v pet pesniških ciklov: AUSCHWITZ, KOLODVORSKA RESTAVRACIJA, PRODA SE PESNIK, POLDAN in LJUBEZEN.

Vsak del pa zajema pesmi s podobno vsebinsko temo. Najglobje se mi zde pesmi "Auschwitza". Že vsem tako znana tema o vojni in trpljenju je po njem posebno grenko označena. Življenje med vojno, polno groznih ran, je prikazano s studom do sovražnikov in do vojne. Najpretresljivejši vtis je name napravila BALADA O LIRIČNEM UPORNIKU - to je tisti trpeči izraz človeka v trpljenju - a vseeno odpor proti smrti, zanikanje teme in nepozabna hrabrost, ki je do danes rodila že tisočeren sad.

Lotil se je tudi satiričnih pesmi, ki so grenke kot šop pelina, iz katerega se ne izlušči nikoli dišeči cvet. V vseh pesmih izraža svoje grenko razočaranje. Razočaranje brez solza, a vendar polno muk in grenkobe.

V eni izmed pesmi omenja, da se je zanj vlak ustavil - zašel je v slepo ulico, iz katere ni izhoda. Nihče ne vpraša zanj - sam se je spustil v globino razočaranj in zdaj mu iz nje ne pomaga nihče.

O, da mu ne morem pomagati jaz, ki komaj vem, kaj je razočaranje - kaj je solza in kaj je cvet pelina. On pa je pesnik z globokim, čistim, a razočaranim srcem.

Utrudilo ga je življenje, toda ne odneha. Njegovo delo bo pričalo, da je bil človek s plemenitim hotenjem in kar je ustvaril, je vsem v ponos in vsakogar pritegne v razmišljanja o svojem lastnem življenju.

Tudi življenje ljubkega zajčka dela pesnikovemu življenju konkurenco. Za skromno pesmico bi zajčku narava podarila sonce, deteljico, roso kot bisere in nevesto. Kaj je podarila narava pesniku za delo? Nič! Niti sonca, še manj sreče, veselja in cvetja.

Irena Kotar

SREDNJEŠOLSKO TEKMOVANJE

Marsikdo si bo mislil, ko bo prebral naslov, da gre za kakšno športno tekmovanje. Vendar to ni športno tekmovanje.

Tekmovanje v učnem uspehu in dejavnostih na šoli organizira OK ZMS Ljubljana-Center. Pri tem lahko sodelujejo vse šole, ki se zanimajo za to. Vsaka šola, ki se prijavi za tekmovanje, mora izvoliti študijsko komisijo, sestavljeno iz predstavnikov šolske skupnosti, mladinskega aktiva, profesorskega zbora. Ima vrsto nalog:

- kontrolo študijskega uspeha na šolah in v posameznih razredih;

- objavljanje rezultatov učnega uspeha v šolskem glasilu, na oglasnih deskah, grafikonih;
- po vsaki konferenci pripravi javne diskusije o učnih uspehih na šoli;
- sestavljanje analize in pošiljanje poročil na OK ZMS in ObK ZMS.

Ta poročila morajo zajemati odgovore na vprašanja: učni uspeh in srednja ocena posamezne konference, pomoč slabim dijakom (individualno, krožki), uspešnost krožkov in še vrsto drugih stvari.

Že lani pa je nastal problem ob razdelitvi nagrad posameznim šolam. Če bi bile vse šole učiteljišča, bi bilo to lahko. Tako pa je mnogo različnih šol: šole s teoretičnim in šole s praktičnim poukom, vajeniške šole in podobne. Ta problem so letos rešili tako, da so vse šole razdelili v pet skupin:

1. gimnazije, šole za vzgojni in učni kader, umetnostne in ekonomske šole;
2. šole za zdravstvene delavce;
3. tehnične šole;
4. šole s praktičnim poukom in administrativne šole;
5. vajeniške in periodične šole.

Vsaka skupina zase dobi prvo, drugo in tretjo nagrado. Te nagrade naj bi bile stimulacija za nadaljnje učenje in delo na šolah.

Ko že pišem o nagradah, naj povem - kar verjetno vsi še ne vesto - da je lansko leto naša šola dobila prvo nagrado v znesku 60000 din. Ta denar pa smo razdelili v tri nagrade (30000, 20000, 10000), ki naj bi bile podeljene najboljšim trem razredom ob koncu šolskega leta. Takrat bomo upoštevali poleg uspeha tudi aktivnost nagrajenega razreda. Poudarjam pa, da se učni uspehi ne bodo upoštevali iz 4. konference ampak iz tretje.

Kaj vse se upošteva pri tekmovanju? Delo krožkov, pogoji za delo in še vrsto drugih stvari.

Dragi dijaki! Ne mislimo, da bi se moralo naše delo stimulirati z denarnimi nagradami. Dosti smo že zreli, da vemo, zakaj se učimo.

Vinko Udir

PLENUM ZMS IN NJEGOVI SKLEPI

Dne 13. februarja 1964 je bil na naši šoli plenum ZMS, ki je izpadel precej drugače, kot pa smo to pričakovali. Glavni namen plenuma je bil seznaniti dijake, da bodo prizadevni in vzgledni razredi nagrajeni. Nismo pričakovali, da se bo razvila tako živa diskusija, ki je obravnavala vrsto problemov, težav in napak, ki se pojavljajo pri delu.

Ostro je bilo kritizirano delo mladinskega komiteja celo od člana komiteja, ki je seznanjen z vsemi težavami in ovirami, ki jih mora premagovati mladinska organizacija na naši šoli. Na napakah se učimo, torej nam je vsaka objektivna in dobronamerna kritika dobrodošla. Vsi vemo, da bo potrebno še mnogo sodelo-

vanja in medsebojne pomoči, da bo lahko naše delo poglobljeno in kvalitetnejše.

Glavni problem predstavlja še vedno prevelika pasivnost nekaterih dijakov, ki sploh ne pokažejo zanimanja in razumevanja za izvenšolsko dejavnost, češ da bo šlo tudi brez njih. Nekdo je v diskusiji poudaril, da smo zgradili samo plašč dobre organizacije pri čemer pa ne smemo ostati. Dogajajo se nepravilnosti, ki jih mirno dopustimo. Sestanki komiteja so v mrzli mladinski sobi in niso pripravljeni tako, da bi se članom ljubilo priti na sestanek. Sklepe, ki jih sprejme letna konferenca, ne izvajamo. Razredni predstavniki ne seznanjajo svojih razredov z delom komiteja in z nalogami, ki jih komite daje razredom. Mogoče je napaka tudi v tem, da nekateri predsedniki krožkov sploh ne skličejo sestankov in sami opravljajo vsa dela, kar ni pravilno in ni njihova dolžnost. Vsi ti problemi, ki jih je obravnavala diskusija, so nekoliko pretirani. Neprijetno nas je presenetila tudi izjava, da so dijaki prvih letnikov premalo obveščeni o delu mladinske organizacije in o njenih nalogah in da vse premalo skrbimo zanje. To sicer v polni meri ne drži saj so v začetku šolskega leta člani komiteja sodelovali na sestankih v prvih letnikih in jim dali potrebne smernice, dokler niso dobili nagotovila, da bodo vodstva razredov lahko delala naprej brez njihove pomoči. Plenum je sprejel sklep, da bomo zopet sodelovali na njihovih sestankih, skrbeli za kader in pregledali delo mladinske organizacije po razredih.

Plenum je sprejel še sklep, da moramo posvetiti več pozornosti dobrim dijakom, jih dajati za vzgled drugim, da jim bomo s tem dali priznanje, ker se trudijo pri delu in so tudi drugače aktivni. Delamo jim krivico, ker njihovega prizadevnega dela ne znamo ceniti, medtem ko dajemo n.pr. dobremu športniku vsa priznanja. Uspeh dijakov bomo upoštevali tudi pri višini štipendije.

Plenum je sprožil tudi zelo zanimivo vprašanje glede ocene vedenja. Do sedaj je bila v večini primerov odlična in se je zniževala le po disciplinskih kaznih ali neopravičenih izostankih. Ali je to res edino merilo ocene vedenja? Vsi smo mnenja in trdno prepričani, da to ni prav. Ocena bo morala upoštevati, prav tako kot do sedaj, dijakovo vedenje, poleg tega pa še njegov odnos do šole, do sošolcev in do dela v mladinski organizaciji.

Sestanek je dokazal, kako koristno in prav je, da se mladinci odkrito pomenijo med seboj, ker bomo tako najlaže in najhitreje odpravili razne nepravilnosti, ki se še pojavljajo. - Samo škoda, da se tega zaveda tako malo dijakov in da je udeležba tako majhna.

Krautberger

HOKEJ NA JESENICAH

Na Jesenicah so otroci drsali že od leta 1938, toda takrat niso imeli umetnega drsališča in so se drsali na naravnih ledišči. Drsali so se le otroci bogatih družin, revnejši pa so jih samo poželjivo gledali; kmalu pa so tudi ti pričeli z drsanjem. Naravna ledišča so otroci delali sami na sedanjem nogometnem

26. na obeh straneh brušena, mastno strojena koža divjadi; 27. glasbena nota; 28. kradljivec, žepar; 3o. nadav, nadavek, naplačilo; 31. kmečki upor; 33. pripovedna pesem; 34. osebni zaimek; 35. našitek; 36. pecivo, piškot (dvojina); 38. partizan, glasilo slovenske revije; 39. tovarna alkoholnih pijač; 4o. predlog.

NAVPIČNO: 1. knjižnica; 2. dvorana za koncerte in plese (grško); 3. brzina; 4. pijača starih Slovanov; 5. vodna žival; 6. tvorba, tur; 7. moško ime; 8. človek, ki se ne vznemiri (kakšen je); 9. žensko ime; 12. simbol za kositer; 13. del roke; 16. tovarna pletenin na Gorenjskem; 18. kratica državne založbe v Sloveniji; 21. doba, obdobje; 22. avtomobilska oznaka za Švico; 24. središče železne industrije v Jugoslaviji; 29. klic, poziv; 3o. isto kot 9 navpično; 31. dvojica; 32. kratica za televizijo; 34. OBO; 35. petnajsta in šestnajsta črka abecede; 37. kratica za kegljaški klub

- - - - -

OPOMBA UREDNIŠTVA: Danes objavljamo nagradno križanko. Rešitev vpišite v lik in jo oddajte v nabiralnik pred vratarnico. Rešitve oddajte najkasneje štirinajst dni po izidu številke. Za nagrado smo vam pripravili lepo mladinsko knjigo.

. . . . . .

"RESLJEVA 12" - glasilo učiteljiščnikov v Ljubljani, izdaja literarni krožek na učiteljišču.

Ureja uredniški odbor:

Glavni urednik: FRANC RAVNIKAR

Urednik za poezijo: MARKO VEBER

Urednik za prozo: IVANKA MATTIAS

Urednik za strokovni del: ANGELCA URBANIJA

Tehnično vodstvo: CVETKO BERGANT

Naklada: 3oo izvodov, cena 5o din

VI. letnik, 3. številka

Izdano v marcu 1954.

Dijaki pozor!

M E L O D I J A

tovarna glasbil in učil Mengeš - Slovenija
i z d e l u j e :

- klavirske harmonike od 12, 32, 48, 60, 80, 96, in 120 basov,
- kitare - klasično obliko, jazz kitare in električno kitaro,
- struno za kitaro
- ustne harmoniko.

Naročila sprejemamo preko vseh trgovin z muzikalijami
Zahtevajte prospekte in ceniko.

Pojem zvočne briljance in elegantnih oblik doma in v svetu.

Idealni instrumenti za šolo, dom in orkestralno glasbo - instrumenti - " Melodije " Mengeš.

Instrumenti vseh vrst
- „Melodija" Mengeš